

RØYKEN HISTORIELAG

Bygdemagasinet

NR 64 DESEMBER 2013

*Formenn fra Christiania Portland
Cementfabrik*

Bygdemagasinet

NR 64 DESEMBER 2013

INNHold

Røyken Historielag 2013–2014	1
Hva har hendt, og hva hender?	2
Aktiviteter	2
Rapport fra Hernestangen	3
Har du en rulleharv?	4
Minneord	7
Hans Olsen «Gudbrandelinus», sokneprest i Røyken 1634–1679	8
Oldtidsmarsjen 2013	11
Oldtidsmarsjen 2012 – natursti	12
Statuter	14
Årets markvandring	17
Asbjørnsenselskapet på høsttur til Røyken lørdag 21. september	19
Litt av hvert...	21
Formenn	22
Retting	23
Høstmøtet	24
Klipp fra styremøter	24

Bygdemagsinets redaksjon:

Bjørn Fossnes, tlf. 92 25 85 12
Arne Myrvang, tlf. 31 28 13 85
Kjell Jørgensen, tlf. 31 28 33 45
Jan Lien, tlf. 31 28 48 58

Lederen har ordet

Mer enn halve 2013 er passert, og det er på sin plass med en liten oppdatering.

Skrivekurset, som ble holdt over fire kvel-der – to før sommerferien og to etter, er vi ubeskjedne nok til å si var en suksess. Det var mange usikkerheter knyttet til dette kurset. For det første til om vi ville få tak i en egnet kursledelse, og for det andre om noen ville melde seg på. Begge deler gikk bra. Per Olav Berg med Inger Førde har gjort en svært god jobb, og antallet påmeldte var 16. Selv om noen deltagerne av ulike grunner måtte skifte en kurskveld eller to var fremmøtet godt. Vi tar sikte på å arrangere et nytt kurs, sannsynligvis i mars 2014, og da med tre kurskvelder i stedet for fire. Per Olav Berg har sagt seg villig til en ny runde, noe vi nok var avhengig av! Flere av de «gamle» kursdeltagerne har sagt at de vil gjenta kurset. Vær oppmerksom på at også dette kurset vil bli tilrettelagt for nye deltagerne.

Den 13. juni hadde vi åpent hus på Kornmagasinet, der folk kunne nyte Arrangementskomitéens utmerkede kaffe og vafler for en billig penge, og bli tatt med på omvisning i vårt museum på loftet av medlemmer av Museumskomitéen. Dessverre kom det ikke så mange, men vi som møtte hadde en trivelig kveld. Blant de fremmøtte var Peder (Per blant venner) Kirkerud fra Slemmestad, som ga oss et bilde fra sementfabrikken i gamle dager. Bildet viset Pers svigerfar, Ole Ingebretsen, sammen med andre formenn på sementfabrikken i Slemmestad. Se ellers bildeteksten, bildet er tatt med i dette nummer av Bygdemagasinet.

I fjor ble det ikke arrangert noen markvandring, bl.a. fordi vi besøkte Riksarkivet.

I år tok vi igjen opp tradisjonen, og la turen til Ovnerud og Høgåsen på Spikkestad. Det vises til omtale annet sted i dette Bygdemagasinet.

Oldtidsmarsjen ble programmessig avvirket den 15. september, nok en gang under kyndig ledelse av Bjarne Kjos. Den meget viktige detaljen, koking av suppe, ble som vanlig ivaretatt av Frøydis Christoffersen, som fikk assistanse med serveringen av Gerd og Bjørn Fossnes. Deltagelsen var ikke stor meldes det fra Bjarne, noe det dårlige været må ta sin del av skylden for. I følge Røyken og Hurums Avis tok likevel deltagerne været med godt humør.

Asbjørnselskapet besøkte Røyken og historielaget den 21. september. Bedømt etter det deltagerne selv har sagt var turen en suksess. Jeg viser til hva Inger Førde, som var guide på turen, har skrevet mer om dette i denne utgaven av Bygdemagasinet. Også her fikk Arrangementskomitéen ros for sine vafler!

Når det gjelder planer for tiden fremover, så tar, som nevnt i mitt forrige lederord, Slekt- og gårdshistoriekomitéen sikte på å arrangere et kurs for dem som er interessert i slektsgransking. Mange er interessert i å få vite mer om slekt og forfedre, men trenger hjelp til å komme i gang. Sannsynligvis vil kurset bli arrangert i januar-februar og gå over et par kvelder.

Når dette leses er høstens medlemsmøte arrangert. Julemøtet er tidfestet til torsdag 5. desember, men temaet for dette møtet er så langt ikke endelig fastsatt.

KÅRE SELVIK 9. OKTOBER 2013

Røyken Historielag 2013 – 2014

Adresse: Kornmagasinet, Grettekroken 1, 3440 Røyken. post@historielaget.no

Hjemmeside: <http://historielaget.no>

Styret, inkl. BM redaksjon:

Verv	Navn/adresse/e-post	Tlf p / a	Mobil
Leder	Kåre Selvik, Skolev. 4, 3478 Nærnes kaselvi@online.no	31281720	99260034
Nestleder	Bjørn Eric Hansen, Klokkegård terrasse 7, 3440 Røyken bjorn.eric@pennytime.no	31294775/31294770	92027670
Kasserer	Arnulv Solberg, Furubergløkka 14, 3477 Båttstø arnulvs@online.no	31288065	41698189
Sekretær	Tore Morberg, Heimansåsen 7, 3470 Slemmestad tmorberg1@gmail.com	31281046	90124003
Styrem.	Bernt Otto Hauglin, Fossumv. 2, 2440 Røyken mail@mbnorway.no	31286127/31284111	91366280
Varam.	Inger Drengsrud Førde, Brøholtv. 2, 3430 Spikkestad inger@broholt.no	31281843	91887496
Varam.	Morten Fleischer, Vardev. 14, 3470 Slemmestad morten.fleischer@online.no	31281645	91681774
Varam.	Ingeborg Hoel, Nordhagenv. 15 b, 3430 Spikkestad Roa-hoel@online.no	31285835	97774903
Red. BM	Bjørn Fossnes, Utsikten 18, 3911 Porsgrunn bjorn.fossnes@sf-nett.no	35558909	92258512

Hva har hendt, og hva hender?

Dette har hendt :

Torsdag 23. mai: skrivekurs.

Torsdag 6. juni: skrivekurs.

Torsdag 13. juni: åpen ettermiddag på Kornmagasinet fra kl. 1700 til 2100.

Torsdag 29. august: skrivekurs.

Torsdag 5. september: skrivekurs.

Søndag 8. september: markvandring

Søndag 15. september: oldtidsmarsj.

Torsdag 10. oktober: høstmøte.

21.oktober holdt Kåre et foredrag for Røyken Rotary klubb, angående tettstedet Nærnes.

Hva hender i lagets regi?

Torsdag 5. desember: julemøte.

Bente Goverud kåserer om Åros Keramikkfabrikk.

Lørdag 30.november og

lørdag 7.desember:

stands på Rortunet for RH

Torsdag 13. mars: Årsmøte 2014

Følg med i annonser og på vår hjemmeside: www.historielaget.no. Det kan bli endringer!

Aktiviteter

- Åpen ettermiddag 13.juni hadde ikke så stort besøk(kanskje 20-25 personer), men de som møtte var interesserte. Tilsvarende møte 2014 kan gjerne være tidligere, f.eks. i mai.
- Markvandring 8.september. Elin Erlandsen guidet.
- Høstmøtet 10.oktober. Per W.Schulze snakket om postkortets historie.

Kornmagasinet

- Sponsortavle er kommet opp, fin utskåret treplate. Det er plass til flere sponsorer!
- Høytaleranlegget er koblet ferdig, det er bare en bryter å slå på. Ny brukeranvisning er lagt frem. **OBS:** Husk å ta ut batterier av trådløs mikrofon etter bruk.
- Egenutfylt tilsynsrapport vedr. brann er innsendt. Årlig rapport fra NVE ang. brannvarsling er mottatt. Noen småting rettes.
- Utleien og renholdet fungerer utmerket

Hernestangen

- Styret fikk en omvisning ved Bjørn Eric. Arbeidene på låven begynner å bli ferdige. Det er planer om noen avsluttende arbeider, bl.a. noe mere panel som kan gi plass for flere gjenstander. Det hele ser virkelig flott ut, museumskomiteen har gjort en kjempejobb!

«De trenger nødvendigvis ikke tro at
De er syk, selv om De er sengeliggende
når De våkner om morgenen»

- Arne Hestenes

OBS!

Killingstads gamle Røykenbok fra 1928
er fortsatt til salgs til medlemmer for
kr. 100,-

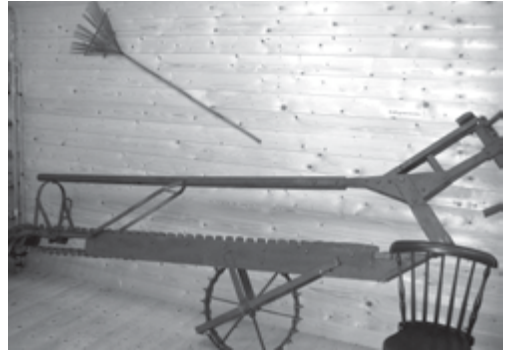
Vi gjør oppmerksom på at boka dekker
helt andre emner enn hva de nye
bygdebøkene omhandler,
og er derfor fortsatt interessant lesning.

Rapport fra Hernestangen

Vi startet opp arbeidet på Hernestangen torsdag 31. januar og begynte med å fjerne alt skroten i fjøset på låven. Vi hadde fått klar-signal fra Røyken kommune at Historielaget kunne overta hele låven og bygge det ut til et landbruksmuseum. Vi fylte raskt en container or deretter ble det mellom 15 og 20 turer med henger til Follestad. Etter vel 280 dugnadstimer kunne museumskomiteen endelig åpne det nye museet i låven – søndag 30. juni.

Vi har holdt åpent hver søndag i sommer fra kl 1100 til 1600. Det har stort sett vært styret som har stått for vaktene og besøket har upåklagelig med mer enn 200 gjester. Det var gratis entre til både låven og Gjellumstua og mange lovord fra publikum og pressen. Vi fikk god pressdekning av både RHA og DT samt innlegg på nettsidene til: «Visit Røyken» og «irøyken.no». Flere av de besøkene hadde med seg gaver til laget som i ettertid er behørig registrert og merket.

Torsdag 22. august startet museumsgruppa opp igjen med dugnad og har holdt på til og med torsdag 3. oktober. I høst har vi snekret oss ferdig med veggene i låven innvendig og reparert utoeene samt laget en barnedo. Vi har fått malt endeveggen på Gjellumstua og fått hvitt på vinduer og vindskier. Taket på laftebua er rensket opp og beis klar for laftebua

utvendig. Vi har hatt omvisning for kulturkomiteen i Røyken kommune av arbeidet som har blitt utført, og de ga tydelig uttrykk for at de var imponert over det arbeidet vi hadde fått gjort dette halvåret. I høst har det blitt loggført 100 dugnadstimer, slik at vi er nå oppe i over 380 timer.

Planene for neste sesong blir å gjøre om laftebua til et lite «bryggerhus» og få omplassert litt av samlingen vår, slik at vi kan tilstrebe et mer aktivt museum med omvisning og spesielle temaer for barn og voksne. Gled dere til neste sommer på Hernestangen.

Røyken, 5. oktober 2013. Bjørn Eric Hansen.

Gammel redskap, ung husmor.

Har du en rulleharv?

I boka «Buskerud amts jubilæumsskrift 1814 - 1914» er blandt annet rulleharva omtalt. Vi siterer fra sidene 94 og 95 i denne boka: *«Det kan være av interesse at meddele, at sidstnævnte redskap, der er av saa overmaade stor betydning også for nutidens jordbruk, er konstruert i vort amt, nemlig av presten Christian Holst i Røken»*

Røyken historielag har etablert et lite «landbruksmuseum» mv. i den gamle låven på Hernestangen. De fleste gjenstandene i samlingen er landbruksredskaper. Men spesielt ett redskap mangler, nemlig rulleharva. I og med at denne faktisk har sin opprinnelse her i bygda burde den være sentral i vårt lille «landbruksmuseum». Derfor etterlyser vi ei rulleharv. Harva tror jeg var i vanlig bruk her i distriktet i hvert fall frem til siste verdenskrig. Fra mine barneår på Øvre Eiker på 1930-tallet kan jeg huske at noen av nabogårdene hadde rulleharv. Men ellers var det fjærharva som var mest i bruk den gang. Illustrasjonen vi gjengir her er hentet fra boka Norsk historisk leksikon, Fladby, Imsen og Winge, 1975. Den består av tre aksler påmontert pigger og akslene er montert i ei ramme av jern. Men i denne boka fortelles det at det også i Trøndelag ble eksperimentert med denne harvtypen ca. år 1800. På de eldste utgavene jeg har sett av denne typen harv var ramma av tre med jernbeslag i hjørnene. Rulleharva ble trukket av en hest og var særlig skikket til bruk i tung leirjord som det er mye av her i bygda.

I dag er den gamle harvtypen, som så dagens lys i prestegården i Røyken for omtrent 200 år siden, for lengst ute av bruk. Den er erstattet av

mer moderne utgaver. Det kan f.eks. være skålharva som har loddrett stilte skåler som bearbeidsorgan for åkerjorda – og hesten har fått avløsning av traktoren. Og en gammel utgave av traktor finnes også i vårt lille museum på Hernestangen. Det er en såkalt «Gråtass» fra 1951 som har vært i bruk på Haug gård.

Hvis du er i besittelse av en gammel rulleharv, uansett tilstand, eller kjenner til hvor en slik finnes, så ta kontakt med museumsgruppa i historielaget eller undertegnede. Vi vil gjerne ta vare på den i museumssamlingen på Hernestangen. Slik vil også kommende generasjoner kunne oppleve våre forfedres arbeidsredskaper, og oppfinnsomme og hendige røykenbøringer for 200 år tilbake bør ikke glemmes.

Ole Sønju

Kilder:

Buskerud amts jubilæumsskrift 1814 - 1914, Drammen 1914

Norsk historisk leksikon, Fladby, Imsen og Winge, Oslo 1974

Gyldendals store konversasjonsleksikon, Oslo 1972

Røyken Bygda og menneskene 1940 - 2000, Terje Martinsen, Røyken 2005

Handspak - Harv

reilt synes h. å ha vært brukt til å markere andre viktige merkepunkter i den nordnorske fiskers liv, således første gang unggutten for på markedsferd, når han var blitt *haløkar* (s. d.), full kar, *hovedsmann* (s. d.), fikk ny båt, når han kom til et nytt vær, når han tenkte å avslutte fiskerkarrieren, osv. H. fikk da navn etter begivenheten (markeds-h., halvkar-h., kars-h., hovedsmanns-h., båt-h., værs-h. og stav-h.). Den som unnlot å handse var ille likt; slike folk kunne kalles f. eks. *klofelling*, og for forsterisguttene betydde det at han ikke kom ut av skårungestadiet. Jfr. *høse*. H. D. B.

Handspak eller *-spik* (holl. *handspak*, løfte-stang), kort trestang som var avrundet i den enden som var bestemt for hånden og firkant-hogd i den andre. H. ble brukt som våg når tunge gjenstander skulle lettes eller flyttes. H. var vanlig utførselsvare fra Norge i hvert fall i 1600-årene (A. Bugge: Den norske trælasthandels hist. II s. 341.) — II. 1½—2 m lang stang til å dreie ankerspill med. H. W.

Handstav, se *endestav*.

Hane, f., ung geit, på alderstrinnet mellom kid/killing og første drektighet ved 1 til 2 års alder.

Hans baptiste dag, 24. juni. Se *jonsok*.

Hanskemaker, se *skinnarbeidere V*.

Harke, f., rive (med jerntinner).

Harker, m., eller *kulth.*, masovnsarbeider som hadde til oppgave å fylle på trekull. (Se *masovn*.)

Harnisk, n. (gammelnorsk *harneskja*, f.) betegnet fra ca. 1300 til midten av 1600-tallet en stridsdrakt av jernplater som dekket hele kroppen, og som ble brukt av kavalleri, til dels også av infanteri. Fra slutten av 1600-tallet gikk h. over til å betegne soldatens bryst- og ryggplate (*kyrass*, s. d.).

H. ble framstilt og holdt i orden av en *h.maker*, også kalt *h.visker*, *h.feger* eller *plattenslager* (*platner*). I Norge er slike håndverkere kjent fra 1500-årene. (L. Ahldin et al.: Harnesk og harneskmakere, KLNVI; Det norske håndverks hist.) H. W.

Harpe, f., tørke-innretning. Se *kjøne II*.

Harre, d. e. harv.

Hartkorn, i Danmark betegnelse for rug, hvete (og stundom også bygg) i motsetning til havre, og som skyldenhet der det viktigste grunnlag for skatteutligning fra slutten av 1600-tallet. Brukt i Norge (og Danmark) ved rostjenestetakseringen i 1624—26, da alle spesies i landskyldinntektene ble omregnet til h., og 1 tønne h. satt lik 1 rdlr. Ved forordn. 22/4 1682 ble rostjenesten omgjort til fast

årlig skatt, og skattebeløpet satt til 16 sk. pr. tønne h. Dette var normalsats inntil skatten ble opphevet i 1816. Skyldenheten h. ble også benyttet ved beregning av stempelavgift på bygselsedler 1775—1816, og var fellesnevner for skylda ved matrikkelforarbeidet i 1723. (J. H. Vogt: Underretning om Matrikelskylden, som Maalestok for Skat af Jordeiendomme i Norge; G. P. Blom: Forklaring over Hoved-Matriculerings-Commissionens Arbeide; A. Holmsen: Noen skatter fra dansketida, Heimen VII.) K. J.

Harv. I tradisjonelt norsk åkerbruk forekom det to h.typer. *Brand-h.*, *stiv-h.* eller *stokk-h.* (fig. a) var utbredt i strøk med tung, forholdsvis flatlendt (leir)jord, dvs. særlig på de østlandske flatbygdene. *Ledd-h.*, *lekkje-h.* eller *lest-h.* (fig. b) var særskilt anvendelig i lettere eller steinrik jord og i bakket terreng. Oppr. hadde alle h. tretinder, men fra 1600/1700-tallet ble jerntinder etter hvert vanlig, først på brand-h.

H.s funksjoner vekslet. Den ble brukt til bearbeiding av åkeren etter plyingen, til ugrasbekjempelse på åker som lå i trede, til å mylde ned gjødsel eller såkorn med, eller — der dette ble gjort med ard — til å jevne åkeren. Til dette siste formålet var tretindet h. regnet som mest formålstjenlig, lenge etter at

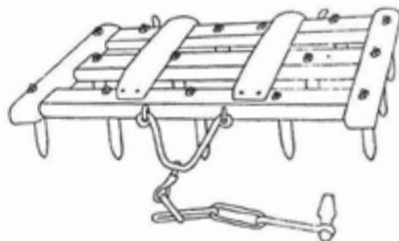

Fig. a. Brand-harv.

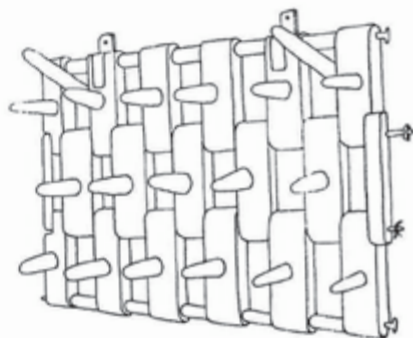

Fig. b. Ledd-harv.

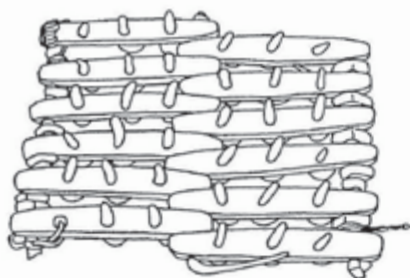

Fig. c. Folde-harv.

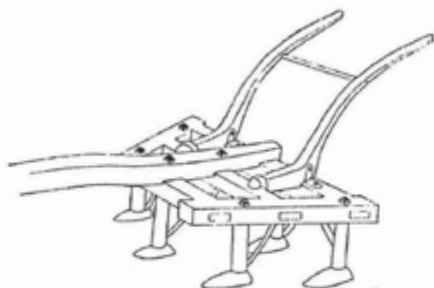

Fig. d. Labbe-harv.

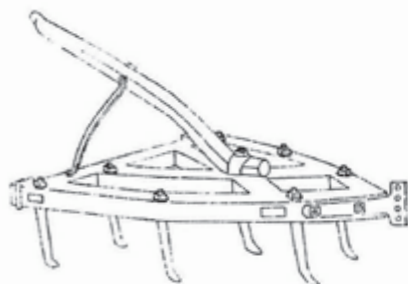

Fig. e. Kroktind-harv.

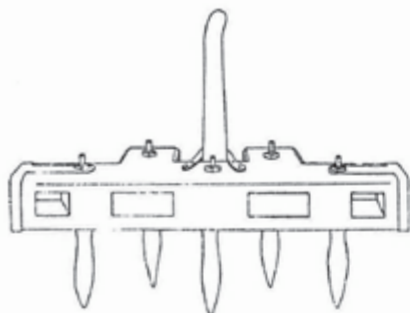

Fig. f. Risp.

Haspel - Hattemaker

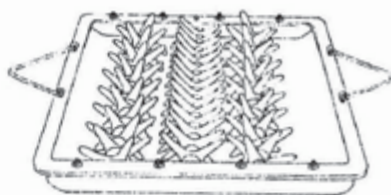

Fig. g. Rulle-harv.

Jerntindete h. var blitt vanlige (Hedmark, Sogn). I flere distrikter greide en seg uten h.; tilsvarende arbeidsoperasjoner ble der utført med *ard* (s. d.) eller håndredskaper.

Fra noe før 1800 og framover kom en del nye h. typer i bruk. *Folde-h.* eller *lang-h.* (fig. c) var forholdsvis sjelden, og representerte i grunnen ikke noe nytt; idéen var kanskje dansk. *Labbe-h.* (fig. d), også kalt *veksne-h.* eller *ekstirpator*, fikk større betydning. Den hadde trekantet ramme og oftest 3, 5 eller 7 jerntinder, som alle endte i en horisontal, trekantet plate, ikke ulikt veksnet på en *ard*. *Labbe-h.* ble tatt i bruk enkelte steder på Østlandet i slutten av 1700-årene.

Kroktind-h. (fig. e) hadde også trekantet ramme, men her var tindene krumme og spisse. Fra 1830-årene ble denne h. typen svært vanlig i leirjordsområdene på Østlandet. En større svensk variant, *kloss-h.*, ble også tatt i bruk ca. 1850, vesentlig i Østfold. I enkelte av dalene østafjells, særlig i Valdres og Gudbrandsdalen, fikk *kroktind-h.* omkring 1850 en særskilt utforming, kalt *risp* eller *klobasse* (fig. f). På enkelte gårder erstattet dette redskapet både plog og h.

Ca. 1800 ble det drevet eksperimentering med *rulle-h.* eller *valse-h.* (fig. g) både på Østlandet og i Trøndelag, og i hvert fall i de sørøstlandske leirområdene var typen ikke uvanlig i 1800-årene.

(F. Valen-Sendstad: Norske landbruksredskaper i 1800—1850-årene.) H. W.

Haspel, m. (ty., m. eller f.), i bergverksdriften betegnelse på en vinde drevet med håndkraft (motsatt *gjøpel*, s. d.). H. ble brukt ved oppheising av malm og vann fra forholdsvis små dybder. Malmen ble heist opp i et jernbeslått spann (*kybel*, ty. *Kübel*, m.) ved hjelp av et *h.seil* (jfr. *seil*). H. ble betjent av 2 *h.knekt*, 1 ved hvert *h.horn*. (Brünnich: Norske bergverksord; Helland: Haandbog i grubedrift II s. 76 ff.) H. W.

Hattemaker eller *hattstafter*. Den første norske h. en kjenner opptre i Bergen i 1577.

Minneord

Asbjørn Westermann døde 24. september, 84 år gammel. Han var født på Værøy i Lofoten, og etter skolegang i Nord-Norge kom han til Oslo og gikk på Telegrafskolen der. Det var på denne tiden han ble kjent med sin Agnes, som han giftet seg med i 1954. Etter oppholdet i Oslo reiste de begge to nordover til Tromsø for å jobbe der, før de returnerte til Oslo for å jobbe i Telegrafverket. Etter å ha bodd i Oslo en tid, kjøpte familien hus på Katrineåsen og flyttet dit i 1969. I dag teller familien fire barn, fem barnebarn og seks oldebarn.

Asbjørn ble snart et aktivt medlem i Røyken historielag. Han hadde mange forskjellige verv både i styret og i flere av lagets komiteer opp gjennom årene, fra han ble valgt til kasserer i 1973 og frem til sin død. Han mottok Røyken historielags hederstegn for dette arbeidet på årsmøtet i 2009. Den gangen uttalte Historie-

lagets hederstegnsråd i sin begrunnelse bl a følgende: «Som man ser har Asbjørn Westermann hatt en lang og varierende rekke tillitsverv og oppgaver i Røyken Historielag, og han har utført dem for laget på en meget tilfredsstillende måte, uten store ord og fakter». Det kan vi skrive under på. Han hadde fokus på selve arbeidet, og ønsket aldri å fremheve sin egen innsats i dette. Ved sin død var han fremdeles medlem av Historielagets slekts- og gårdshistoriekomite.

Mesteparten av denne komiteens arbeide har bestått i å transkribere Røykens kirkebøker fra 1700 og tidlig 1800-tall. Disse er ført i gotisk håndskrift. Asbjørn var en kløpper i å tyde slik skrift, noe som var til stor hjelp under arbeidet vårt. Han viste en genuin interesse for dette arbeidet, og var særlig nøye med at alt materiale som ble gjennomlest skulle bli riktig oversatt. Dukket det opp ord vi ikke skjønte, skulle vi ikke gjette på hva presten hadde ment, men sette spørsmålstegn ved det. Han var på den annen side en mester i å lese mellom linjene i innførslene, og kunne ofte sette i gang en god fleip ved å legge en ikke ubetydelig dose humor inn i det ellers noe tørre stoffet. Dette var med på å gjøre arbeidet vårt til noe mer enn ren avskrift. Vi begynte å tenke litt mer på hva som lå bak innførslene.

Hele sitt yrkesaktive liv arbeidet Asbjørn i Telegrafverket/Televerket. Mange historier fra denne arbeidsplassen ble fortalt på de ukentlige møtene i slekts- og gårdshistoriekomiteen på Kornmagasinet. Han kunne snakke lenge om alt fra tidligere tiders telefonmodeller til navn på motivene på Telegrafverkets telegramblanketter.

Vi kjente Asbjørn som en tvers igjennom fin fyr, som fremsto med en lun humor, et godt smil og en solid porsjon historiekunnskap. Han vil bli dypt savnet.

Vi lyser fred over Asbjørn Westermanns minne.

For slekts- og gårdshistoriegruppa
Arne Myrvang

Hans Olsen «Gudbrandelinus», sokneprest i Røyken 1634–1679

Kåre Selvik kom under et besøk på Riksarkivet forrige vinter over en transkripsjon av et dokument formet som en biografi over sokneprest i Røyken, Hans Olsen (Hans Ollufssøn), forfattet i 1679. (Hans Olsen var sokneprest i Røyken fra 1634 til 1679).

Forfatter av denne biografien var sokneprest Hans Olsens etterfølger, Peder Kielbeck.

Originalteksten var ikke å finne.

På omslaget til den maskinskrevne transkripsjonen gikk det fram at den var foretatt i 1950 av Bjørn Sandberg, sønn av tidligere sokneprest Sandberg i Røyken.

Vi gjengir her den transkriberte biografien.

Påskrift på omslaget rundt avskriften:

«RA j nr 106/1951

Avskrift 1950 fra Røyken sokneprestarkiv.

Biografisk opptegnelse 1679 av sokneprest Peder Kielbeck i Røyken) om:

Hans Olufsen «Gudbrandsdaling» fra Fron (1596 - 1679), skolemester i Oslo, sokneprest i Røyken 1634 - 1679.

2 maskinskrevne sider (gjennomslag)

Fra Stud mag art Bjørn Sandberg (sønn av soknepresten i Røyken)»

Biografien:

«Hvad sig denne salige Guds Mands, Hæderlige og Vellærde Hr Hans Ollufssøn Gulbrandsdaling, forrige SognePræst her til Røgens Menighed, hans ærlige herkomst til denne Verden, Christelige lifs og lefneds foredragelser j Verden og salige endeligt af denne syndige Verden, belanger,

Da er denne Mand barnefødt j Guldbrandsdalen paa en gaard For udi Frons Præstegjæld af ærlige Echteforældre, der mand skref Annum 1596 den 4 December, en Løverdag Klocken 9 om Morgenen, Faderen var den ærlige og forstandige Mand Olluf Ellufsen bondelentzmand, Moderen deg ærlige og Gudfrygtige Qvinde Sirie Jonsdaatter, begge Salige for Herren: Dernu Gud Herren disse forbemeldte Forældre med denne livs Frucht hafde begavet, haver de uden ald Forsømmelse ladet

hannem strax indpode og indplante ved den Hellige Daab udi den Christne Kircke og Menighed, der at blive en Guds Arving og Jesu Christi Medarving til Himmerig og det ævige Lif og salighed. Siden der hand tiltog udi Aar og Alder, haver de efter forælderlig Christelige omhu --- holt ham i Schole Ano 1608, og ladet hannem oplære udi sin Catechismo og Børnelærdom, udi Skriven og Regnen som udi Fremtiden kunde være hannem til Nytte og Gavn og det paa tre Aars tid, vaar saa hjemme hos sine K: Forældre, tiente dem med største Lydighed til Annum 1614 neste Onsdag efter Osloë Marckt, da blef hand indsent til Osloë Schole, og kom under Hæderlig og Høylærd Mand M: Oluf Bøesen Scholemester samme Tid, da var denne SL Mand 13 aar gammel (*feilskrivn. for 18 år*), og Militent under hannem 4 aar, der denne forbemeldte Scholemester M: Oluf Bøesen blef af Gud og høje Øfrighed til Bispeembedet promoverit, kom isteden igjen Hæderlig og Høylærd Mand Mester Trugels Nielssen, under hvilchen hand militerede halffierde Aar her idi sit Fedreland: Gaf sif saa med sin Scholemesters samtycke og riktig Testimonio til Kiøbenhafns Universitet til ydermere boglige Konstners forfremmelse Anno 1621 ved S. Michaelis tid, og blef der Continue 2 aar: Reiste saa fra Kiøbenhafn med sin Privati Præceptors Forlof og Viatico, som var M: Christianus Longomontanus, Matemat: Prof: og vilde drage op til Norge sine K. Forældre at besøge, da kom hand til Toager sogn udi Halland til Hæderlige og Vellærd Mand, Erick Axelsøn, Sognepræst der sammesteds, blef hos hannem et aar for Vinterens haardheds skyld hans Børn at informere: Reyste saa fra Halland Anno 1624 d 15 Augusti til Kiøbenhafn igjen og blef saa paa Academiet et aar, drog saa fra Kiøbenhavn op til sit Fædreland Guldbrandsdalen sin Kiære Moder og sydskende at besøge, imidlertid som han hieme var bekommit den Hæderlige og Vellærde Mands, Hr Søfren Rasmussøns, Sognepræst til Lombs Præstegjæld, nordist i Guldbrandsdalen, hans Skrivelse, at være hans Børn Scholemestere, hvilchen Tieneste hand andtog paa et halft Aars tid: Begaf sig derfra til Kiøbenhafn efter sine Testimonia,

hvilche hand richtigen bekommit haver Anno 1625 d 2 Sept: Der denne SL: Mand kom hjem igjen til sit Fedreneland, som var Anno 1626 d 4 Martij blef hand strax der efter forornit at betiene udi Osloe Scholes nederste Lektie under Hæderlig og Høylærd Mand M: Trugels Nielssøn, den tid Scholemester sammesteds, hvilchen Tieneste hand forestod j 4 aar, og eftersom at Osloe Schole blef af nyt og Christianiæ Schole igjen indstiftet da betiente hand samme Scholes nederste Lektie paa 4 aars tid under Hæderlig og Høylærd Mand M: Niels Tommesøn, beløber sig da denne SL Mands Scholetieneste – 8 aar.

Efter den lange Scholetieneste blef den SL Mand formedelst Øfrigheden baade Geistlig oer Verslig forskickt til Røgen kald og blef der kaldit af Menigheden Anno 1634 Domica Jubilate at være deris rette Pastor og Sognepræst, og efter den Geistlige og Apostilske skick ordinerit og indviet til det Hellige Prædicke Embede den 2 Maji udi samme Aar.

Den 16 Søndag Trinitatis, som indfalt den 17 Septemb 1634 er denne SL Mand efter Guds Ordning og og Providentz kommen udi det Hellige Ehteskab, med Gudfrygtige, ærlige og dyderlige Pige nu SL: udi Herren, Anna Matsdaatter, hendis Fader fordum Raadmand, Byskriver, Laugtingsskriver udi Christiania og Hospitals Forstander i Osloe, hans daatter, og udi samme Ehteskab haver Gud velsignet denem med tvende Børn, en Søn og en Daatter,

af hvilche Sønner endnu sørgeligen igjenlever, med hvilchen sin K: Hustrue hand levede et ærligt og kierligt Lif og Lefnit saa nær 17 aar, sat saa den SL Mand udi Eensomhed henved et fierings Aar tid, men eftersom Eenlighed er Besverlighed, da er denne SL Mand efter Guds synderlige Providentz og Forsiun kommen atter udi det Hellige Ehteskab med Gudfrygtige, ærlige og dyderige Qvinde, nu salig udi Herren Ursula Hansdaatter, salige Even Kiegstads efterladte Hustrue Anno 1653 den 12 Søndag Trinitatis, og levede sammen ærligen og kierligen 15 aar og nogle Maaneder. Sad saa udj enlig stand et halft Aar, gaf sig saa tredie gang udj det H: Ehteskab med erlige, dydige og Gudfrygtige Pige Aase Pedersdaatter den 10 Søndag Trinitatis 1669 med hvilchen hand levede udj Velstanden 8 aar og nogle Maaneder. Saa haver da denne SL Guds Mand flitteligen, troligen og vel betient denne Guds Menighed 45 aar 6 Maaneder 8 Dage. Og udj den Hellige Ehtestand med alle sine trende Hustruer levet 43 Aar, og haver nu siden lefit udj sin enlige Stand.

Hvad sig andgaar denne SL: Mands Siugdom, da hafver hand af Alderdommens tiltagelse og dens medfølgende adskillige Skrøbeligheder verit sengeliggende udj 2 ganske Aar og 6 Dage, jmidlertid baarit Herrens Kaar med god Taalmodighed, dagligen opholdt og trøstet sig allene udj sin Frelser og Forløser den Herre Jesu Christo, og med idelig Læsning, gudelige Bønner og Guds paakaldelse begierit (*her er*

Anders Killingstad og hustru Helga, f. Vallumstad. Begge var lærere ved Hyggen skole i omlag 40 år.

noen ord borte) alderdomssvaghed havde disse Ord verit ham mer udj Munden: Herre kom, Herre Jesu, tøv icke, paa det at jeg icke skal blive beskemmit til ævig Tid: Men den 7 Novemb: forleden, som var en Fredag om Morgen, da forveredes Siugdømmen sig vid Døden til en god Ende, udj hvilchen Døds Kamp den SL Guds Mand ved den H: Aands kraft i Ch: Jesu holt an hos Gud med idelig Bøn, raabte og sagde: Tag Herre fra mig min Siæl til dig udj dine guddommelige Hænder. Jeg befaler min Aand, Herre Jesu, udj din Haand, tj du frælst mig du trofaste Gud. Jmidlertid blef ham forelæst adskillige Bønner med formaning, at han skulle nu i det alleryderste holde fast ved Gud, da opløfter hand sine Hænder tilsammen og sagde: Hiælp, hiælp, Herre Jesu, hiælp, David kalder dig for en Nødhælper, disse glædelige og trøstelige Ord holt denne SL Mand ved til sit yderste Aandedret, opgaf saa sin Aand og saligen og sødeligen i Herren hensof den 8 Novemb: forleden, som var en Løverdags Morgen ved 8 slet efter at hand udj denne syndige, jammerlige og bedrøvelige Verden og Jammerdal havde oplevet 83 Aar ringere end 29 Dage, som er denne SL Guds Mands ganske Aar og Alder. Gud velsigne ham og alle Christus haver formedelst Jesum Ch. Amen.

Skrevet 1679 av Hr. Peder Kielbeck, Hr. Hanses eftermand».

Killingstads omtale om sokneprest Hans Olsen i Røykenboka:

I den gamle Røykenboka (Killingstad 1928, side 287) er presten Hans Olsen «Gudbrandelinus» omtalt langt mer nøkternt:

«Hans Olsen Gudbrandelinus var sogneprest i Røyken fra 1634 til 1679. Han var bondesønn fra Gudbrandsdalen, derav hans latinske navn Gudbrandelinus. Han er født i Frons prestegjeld 1596. Han tok sin eksamen ved akademiet i København og blev ved hjemkomsten til Norge en tid hører i Oslo skoles nederste klasse, siden lærer ved det nyanlagte gymnasium der.

Den 27. april 1634 ble han «både etter geistlig og verdslig øvrighets erklæring beskikket til sogneprest for Røyken». Han døde 1679 i en alder av 83 år, efterat ha vært bundet til sykesengen den lange tid av over 2 år.

Hans Olsen Gudbrandelinus var 3 ganger gift – annen gang i året 1653 med Ursula Hansdatter Kiegstad, Even Kiegstads efterlatte hustru, og levde med henne i 15 år.

Peder Hansen Kiilbeck blev Gudbrandelinus' eftermann. Han kom til Røyken først som dennes kapellan 1671, og erholdt derpå kallet ved hans død».

Arne Myrvang

Oldtidsmarsjen 2013

Årets Oldtidsmarsj var den 24. i rekka, men dessverre kom 15. september 2013 som den første regnværsdagen på mange uker. Dette resulterte i at bare 22 personer kom til start. De som gikk ga imidlertid uttrykk for å ha hatt en fin tur.

Noen dager før marsjen tok jenter fra Røyken videregående kontakt og lurte på noe informasjon om marsjen, da de skulle skrive om oldtidsveien i et skoleprosjekt. De fikk kommunens brosjyre om Oldtidsveien, og vår brosjyre om marsjen. De ville også gjerne intervju noen som hadde gått marsjen en del ganger. De snakket med Berit og Tor Johansen, som gikk

for 12. og 14. gang. En av jentene, Caroline Sund fra Hurum, gikk marsjen fra Gullaug til Røyken.

Vinneren av naturstien, Thorleif Remme, gikk sin 19. marsj i år, og er den som har flest starter.

Suppa på Bø smakte, som alltid, svært godt.

Stor takk til de som trosset været og gikk, og til de som stiller opp år etter år, både på dagen og dagene før, for at arrangementet skal fungere.

Bjarne

Vi skyr da ikke vått! Foto: Bjørn Fossnes.

RØYKEN
HISTORIELAG

Oldtidsmarsjen 2012 – natursti

- Spørsmål 1: En Røykenbonde pløyde åkeren sin i 1867 og fant 400 mynter fra 900-og 1000-tallet, både norske, engelske og tyske. Hva heter gården der funnene ble gjort?
1: Brøholt x: Morberg 2: Villingstad
- Spørsmål 2: I protokollen til Røyken herredsstyre fra 1872 kan vi lese at de opprettet en stilling til en yrkesutøver som bygda hadde bare en av fra før. Vedkommende fikk 20 spesiedaler i årslønn. Hvilken stilling?
1: Fattigforstander x: Jordmor 2: Sogneprest
- Spørsmål 3: Hvor mange skoler og lærere var det i Røyken i 1900?
1: Fire skoler, tre lærere og fire lærerinner
x: Seks skoler, fem lærere og seks lærerinner
2: Åtte skoler, sju lærere og åtte lærerinner
- Spørsmål 4: Hvilket av påståtte vedtak fra Røyken herredsstyre er IKKE ekte?
1: Fritt skolemateriell for skolebarn (vedtatt 1910)
x: Forbud mot bilkjøring på bygdeveiene (vedtatt i 1908)
2: Fire veivoktere avskjediget pga dårlig kommuneøkonomi (vedtatt 1903)
- Spørsmål 5: Hvor lå – etter det man kjenner til – den eldste boplassen i Røyken (ca 8000 f. Kr.)? På:
1: Hernestangen x: Mellom-Bø 2: Kleiver
- Spørsmål 6: I 1920 ble det satt i gang nødsarbeid for ca 200 arbeidsledige i bygda. Hvilken veitbygging dreide det seg om?
1: Slemmestad – Morberg x: Bjørnstad – Grodalen 2: Grinidalen – Hyggen
- Spørsmål 7: Norges Kommunistiske parti ble opprettet i 1923 (brøt ut av Arbeiderpartiet). Hvor mange fikk de valgt til Røyken herredsstyre i 1928?
1: Ingen x: En representant 2: To representanter
- Spørsmål 8: Hvem var den første som skaffet seg privatbil i Røyken?
1: Kommunelege Nils Nordby, 1923
x: Grosserer Hans Bogen på Nærnes, 1918
2: Direktør ved sementfabrikken Hans Tischbein, 1908
- Spørsmål 9: Hvor lang tid brukte Nærnes-fiskerne på å ro til Oslo for å selge fisken sin. De var to mann med lastet snekke?
1: Fire timer x: Seks timer 2: Åtte timer
- Spørsmål 10: Hvor mange kvinner ble valgt inn i Røyken herredsstyre i 1928, og eventuelt fra hvilke(t) parti?
1: To representanter og en vara, alle fra Arbeiderpartiet
x: Ingen
2: En representant fra Borgerlige velgere (H+Sp) og en representant og en vara fra Arbeiderpartiet

Spørsmål 11: Hvor holdt Røyken videregående skole til før bygget ble ferdig i 1979? På:
1: Høyenhall x: Klokkergården 2: Menighetshuset Solvang

Spørsmål 12: Hvor mange mennesker fikk fattighjelp av Røyken kommune i år 1900?
1: 176, hvorav 27 uekte barn
x: 98, hvorav 16 uekte barn
2: 9, hvorav 4 uekte barn

1X2 211 2X1 1X1

Resultatliste for naturstien 2012:

1.	Hanne Holdhus	8 rette*
2.	Eli Haugland	8 rette*
3.	Kjell Nergaard	7 rette*
4.	Astrid Nergaard	7 rette*
	Asle Farberg	7 rette*
	Wivi-Ann Søvold Kjos	7 rette*
	Trond Myrvang	7 rette*
8.	Halvar Berg	6 rette
	Jorunn Berg	
	Harald Melvold	
11.	Tor Johansen	5 rette
	Ole Kjølén	
	Mette Ølstad	
14.	Lene Aasgaard Carho	4 rette
	Svein Desserud	
	Birgitta Jenssen	
	Harald Søvold Kjos	
	Liv Kristoffersen	
	Magne Nilsen	
	Thorleif Remme	
	Anne Wang	
	Leikny Aasgaard	

og så fulgte en del på 3, 2 og 1 rett.

Totalt startet 65, men ikke alle leverte.

* Hanne Holdhus og Eli Haugland hadde begge 8 rette. Vi måtte kåre en vinner av «Naturstibollen», som Ole Sønju også hadde laget til marsjen i år, så de fikk en liten tilleggsoppgave. Vi måtte gjøre det samme med de som hadde 7 rette, da det blir satt opp tre premier.

Statuter

Sykepleierske-institutionen i Røken

oprettet i 1908.

Instruks for sykepleiersken.

Statuter Sykepleierske-institutionen i Røken.

§1.

Røkens missionsforeninger (Vestbygdens, Kirkekredsens, Hyggens, Ølstad's, Aaraas's samt Nærsnæs's kreds) har i missionsmøter høsten 1907 besluttet at arbeide for antagelse av en sykepleierske i Røkens herred for derved efter evne at avværge og lindre nød blandt herredets fattige og syke.

§2.

Denne gren av missionsforeningernes anliggender ledes av en for 1 aar ad gangen valgt bestyrelse, bestaaende av den i bygden bosatte læge og sognepresten, om disse dertil er villige, samt av 1 repræsentant for hver foreningskreds.

Bestyrelsen vælger i sin midte formand og næstformand, formanden fungerer tillige som kasserer.

Bestyrelsen samles efter formandens indkaldelse og fatter beslutninger med stemmeflerhed av de møtende. I tilfælde stemme' likhet gir formandens stemme utslaget. Bestyrelsen vælges hvert aar inden februar maaned.

§3.

De nødvendige pengemidler tilveiebringes paa følgende maate:

- a) Til formanden indsendes aarlig inden 1ste mai fra hver kreds kr. 50.00.
- b) Forøvrigt søkes de nødvendige midler tilveiebragt paa den maate, bestyrelsen maatte finde det gavnligt; saaledes f. eks' ved ansøkninger om bidrag fra Røkens sparebank og ved ofringer i kirkerne.
- c) Eventuelt underskud dækkes ved yderligere bidrag av de respektive kredse.

§4.

De indkomne midler disponeres efter bestyrelsens nærmere bestemmelse i sykepleierske-institutionens interesse.

§5.

Regnskap avlægges inden februar maanedes utgang for bestyrelsen, der efter revision av regnskapet meddeler decision.

§6,

Naar bestyrelsen anser foretagendet økonomisk sikret, ansætter denne en sykepleierske, der har at utføre sin gjerning overensstemmende med den instruks, bestyrelsen lader utfærdige.

§7.

Sykepleiersken ansættes med en gjensidig opsigelsesfrist av 4 maaneder, nyder i løn indtil kr. 400.00 samt fri bolig, som anvises hende av bestyrelsen. I Sygdomstilfælde nyder hun fri læge samt medicin; desuten fri sykeforpleining i 6 uker.

Røken den 17de januar 1908.

Nils B. Koppang,
læge.

Olaf Holm
sogneprest

Louise Holm.

Louise Bjørnstad.

Hanna Christiansen.

A. Flater.

Helga Killingstad.

Thora Foss.

Instruks for Sykepleiersken.

- 1) Sykepleiersken er i sin virksomhet stadig underkastet bestyrelsens kontrol, og skal nøie følge den hende givne instruks.

Hendes hovedopgave skal være at ha tilsyn med de fattige og pleie de syke paa de steder, hvor hun til enhver tid faar sig sin virksomhet anvist. I paatrængende tilfælde kan hun paa egen haand paatage sig sykepleie, men maa da straks melde dette til sykepleierske-institutionens formand.

- 2) Tilsigelse om sykepleietjeneste mottar sykepleiersken fra den læge, der til enhver tid er medlem av bestyrelsen, i hans forfald av formanden eller næstformanden.
- 3) Sykepleiersken har nøiagtig og samvittighedsfuldt i alle ting at følge lægens forskrifter. Hun har at overholde taushedspligt, ikke alene angaaende sygdommens art o.s.v. hos de syke hun pleier, men ogsaa med hensyn til forhold og begivenheter i de familier, hvor hun tjener – saaat aldrig noget, der ligner sladder, gjennom sykepleiersken kommer ut blandt folk.

4. Dagpleie varer fra kl. 8 morgen til 8 aften; natpleie varer fra kl. 8 aften , til 8 morgen. Nattevaaken tilstedes kun hver 2den natt og efter hver vaakenat skal tilstaaes mindst 7 timers hvile. I undtagelsestilfælde tillates hun at vaake 2 nætter itræk og har da den 3die nat fri – dette dog kun for en kortere tid.

Hun skal daglig ha anledning til at trække frisk luft – mindst 1 time hver dag. Der kan ikke forlanges av hende huslig gjerning utover hvad svkepleien fordrer; dog skal hun efter omstændighetene vise hjælpsomhet i forskjellig retning.

5. For hendes arbeide beregner sykepleierske-institutionen sig for dagtjeneste kr. 0,50, for nattjeneste kr. 0,70, for døgntjeneste kr. 0,80 pr. døgn.

For mindre bemidlede og fattige moderation eller gratis pleie efter formandens og lægens bestemmelse. Naar hun gjør tjeneste i mer bemidlede huse, nyder hun der under sin tjeneste frit ophold.

Paa avstande over 3 km tilkommer der hende fri skyds.

6. Sykepleiersken fører dagbog med nøiagtig angivelse av, hvor hun arbeider og hvor lang tid paa hvert sted, likesom hun fører regnskap over de midler, der betroes hende.

Dagbok og regnskap forevises formanden paa forlangende.

7. Under sin virksomhet skal sykepleiersken søke raad og bistand hos institutionens bestyrelse, likesom hun altid skal søke at optræde taktfuldt, venlig og imødekommende og derigjennem anbefale den gjerning hun tjener, til befolkningens velvilje og kjærlighet.

8. Forsaavidt sykepleiersken grovelig overtræder de i denne instruks givne paabud, kan den i bestyrelsen siddende læge uten varsel avskedige hende fra tjenesten.

Bestyrelsen for sykepleierske-institutionen i Røken
den 15de februar 1909

Nils B. Koppang.

Red. anm:

I Terje Martinsens bok «Røyken- Bygda og menneskene 1840-1940» kan vi på side 184 lese at den først tilsatte sykepleierske var den 34 år gamle Olga Berntsen, samt om dr. Koppangs virke i bygda.

Årets markvandring

Etter et års pause tok vi igjen opp tradisjonen med å arrangere en markvandring. Denne gang gikk turen til Ovnerud og Høgåsen, de flotte områdene på Spikkestad som ikke er så godt kjent blant oss som er fra andre deler av Røyken.

Dagens dyktige guide, Elin Erlandsen. Foto Kåre Selvik

Denne søndag den 8. september var værgudene velvillige, og etter å ha samlet deltagerne ved Spikkestad ungdomsskole – blant dem også tre deltagere fra Hurum, la vi i vei langs Ovnerudveien. Langs veien passerte vi steinbrudd og dyrket mark, og igjen kunne vi konstatere at Røyken har mye å by på.

Vi hadde sikret oss en lokalkjent og kunnskapsrik guide, Elin Erlandsen, som er født og oppvokst på Ovnerud. Jørn Jensen har skrevet om «Ovnerud i Røyken» i årboka for 2012, og på turen fikk vi anledning til selv å se eiendommene og høre om livet der fra en som selv har opplevd hvordan det var å vokse opp på en gård på femti- og sekstitallet.

Utsikten fra Høgåsen er formidabel. Innenfor et begrenset område får man et overblikk over den indre del av Drammensfjorden med Drammen by, over ytre deler med Gjerdal og Hernestangen og mot andre deler av Røyken.

Etter en rast noterte vi en takk for oss i den boka som er lagt ut til den slags bruk, og gikk en annen vei tilbake til utgangspunktet. Der passerte vi også restene etter den hytta lærer Storegjerde ved Vestbygda skole i sin tid hadde der, og som det sies at hans to sønner som var aktive i Milorg også brukte under krigen.

Huringer på tur, fra venstre Helge Wulff-Engl, Birger Fagerli og Johan Skjærstad. Foto Kåre Selvik

Like i nærheten hadde Drammen og Opland Turistforening sin første overnattingshytte, men denne er for langt borte.

Vi var ca. 15 deltagere – noen kom til og noen avsluttet tidligere. Alle var enige om at dette hadde vært en fin tur!

Et utvalg turdeltagere med Elin Erlandsen i midten. Foto Bjørn Eric Hansen.

Turdeltagere. Foto Bjørn Eric Hansen.

Asbjørnsenselskapet på høsttur til Røyken lørdag 21. september

Mange store forfattere har venneforeninger, og Asbjørnsenselskapet har som formål å fremme kjennskap til alle sider ved P. Chr. Asbjørnsens liv og virke, og hans store forfatterskap. Selskapet ble formelt stiftet på Asbjørnsens fødselsdag 15. januar 2008, og denne fødselsdagen blir feiret hvert år. I 2012 ble det storslått 200-årsjubileum for Asbjørnsens fødsel, og faktisk var både Røykenpresten og Fanden selv innbudt! Ellers samles man ved bautaen på Vår Frelzers Gravlund 17. mai, drar på besøk til steder der Asbjørnsen samlet inn sitt eventyrmateriale eller vandrer i hans fotspor i Oslo. Årsskriftet kan bestå av både kjent og ukjent materiale, og blant medlemmene er det mange bokelskere/samlere. Jorunn Vandvik Johnsen fra styret i Asbjørnsenselskapet kom to ganger til Røyken i 2012 med billedforedrag (Røyken Historielag og Sanitetsforeningen). Røykenpresten og Fanden deltok i jubileumsfeiringa på Sporten i Oslo.

I år ble det altså høsttur til Røyken. Selskapet ville primært se Kjekstad gård der Asbjørnsen besøkte sin gamle venn fra skoletiden på Ringerike, Guldbrand Trulsen. På sine besøk i 1837, 1840 og 1843 skrev han opp eventyr og sagn, og ett av eventyrene ble trykket i den første samleutgaven av norske eventyr, Nor, i 1837. Den som vil vite mer om denne tida i Røyken, kan ta for seg Årboka for 2013.

Høstturen var godt planlagt av Jorunn Vandvik Johnsen, og undertegnede tok jobben med å fortelle om Røyken og røykenbøringene. Første stopp var fossilfeltet ved fotballbanen i Slemmestad, og det vakte stor undring at fjell kan flytte seg og at blekkspruter kan ha skjell. Det ble ivrig leiting etter trilobitter og andre interessante fossiler, alt i Asbjørnsens ånd. Det forundrer sikkert noen at eventyrsamleren hadde studert medisin og zoologi, og at han selv oppdaget en sjelden fossil som fikk navnet Brisinga.

Deltagerne ser på helleristningene i Slemmestad. I forgrunnen Bjørn Ringstrøm, Asbjørnsenselskapets leder. Foto: Essi Frydenlund.

Turdeltagerne foran minnestøtten over Røykepresten, Christian Holst. Foto: Essi Frydenlund.

Jan Faye Braadland gjør seg klar til å fortelle om sin tippoldefar Andreas Faye, som oppholdt seg på prestegården hos Røykenpresten i vel tre år etter 1810. Han viste bl.a. til Ole Sønjus artikkel i Bygdemagasinet nr. 55/2009. Foto: Essi Frydenlund.

Etter å ha fortalt om Oslofeltet, kalk og sementproduksjon, ble det tid til Skjæltorsdag, det var vel også i Asbjørnsens ånd, han likte å hygge seg med god mat og drikke.

Oslofjorden var blank og blå, og sola strålte. Nærnes, Båttø og Åros – her ble det isindustri, båtbygging og elvemusling, og Jorunn leste sagnet om Håøya mens vi hadde den i syne. På Kornmagasinet slo en vidunderlig vaffelduft i mot oss, og Kåre Selviks historiske fortelling om Røyken med billedfølge slo godt an. Jorunn leste så sagna om Røykenpresten, slik de er gjengitt i Plankekjørerene av Asbjørnsen.

Litt historikk om Røyken Kirke, så kunne Jan Bråndland Faye lese høyt barndomsminner fra Andreas Faye opphold som barn på Røyken Prestegård hos selveste Røykenpresten. Jorunn fortalte siden ved gravminnet til prestene Holst om familiens historie og en kjent historieforfalskning. På Kjekstad kunne folk se hva slags gård Asbjørnsen dro på besøk til, og så endte vi opp med buss på prestegårdstunet. Etterkommer etter Andreas Faye, Jan Faye Bråndland, fikk en liten prat med sognepresten, og Jorunn minnet oss på at prestens Crøger hadde en datter som het Olea og som var den første som samlet inn både folkeviser og melodier i Norge. Hun fikk dessverre aldri den heder hun hadde gjort seg fortjent til, det var vanskelig for en kvinne å få utgitt noe under eget navn. Det er noe usikkert om Olea oppholdt seg i lenge tid i Røyken, faren var prest her fra 1825 til 1830.

Så bar det til Brøholt hvor gjestene fikk se på hjortefarmen og spise hjortegryte, dessuten pottost etter Clemens Bonifacius oppskrift

Styremedlem i Asbjørnseselskapet og «turansvarlig» Jorunn Vandvik Johnsen. Foto: Essi Frydenlund.

(pseudonymet Asbjørnsen brukte som kokebokforfatter). På hjemveien gikk turen ned Gullaugkleiva hvor Fanden en gang kom i klammeri med Røykenpresten, og så måtte selskapet ta korteste veien hjem.

Inger Drengsrud Førde, guide, men til selskaps utkledd som Røykenpresten.

Litt av hvert...

Viste du at

det i 1902 var i alt 20 telefonapparater i Røyken.

Røken Telefonforening disponerte en sentral, en stolperække på 20 km og 60 km ledninger. Det ble det året ekspedert 40 000 samtaler ved sentralen. Det samlede anlegg ble antatt å ha en verdi på kr. 4.000,-.

Tallene stammer fra «Norsk Landstelfonforenings statistikk for 1902».

Red.

Formenn

Formenn fra Christiania Portland Cementfabrik.

Første rad fra v.: Ukjent, Ole Ingebretsen, Sigurd Bøhmer, Olaf Hagbart Strand, Christian Beck.

Annen rad fra v.: Jørgen Axe, Johnsen (elformann), Edward Ellingsen, Martin Nielsen.

Tredje rad fra v.: Karl Mangen, Ole Schönning (?), Konrad Dambo, Hans Bauer, ukjent, Ellef Hansen.

Frøydis Chrisstoffersen med hjelp av Kjell Hansen har funnet frem til navnene, men to er fortsatt ukjent. Kan noen hjelpe oss? Fotograf ukjent.

Retting

Fra Jan Bjerknes i Bødalen har vi mottatt denne «mailen»:

Kan du se på teksten til omslagsbildet i Bygdemagasinet nr. 31, fra juni 1996. Den teksten må være feil. Bødalen Landhandleri ca. 1900. Eiendommen ble jo utskilt i 1906.

Dette er mer korrekt:

Eiendommen ved Slemmestadveien 30 heter Horgen G.nr37/28 og var utskilt fra eiendommen Foss i 1906. Det ble bygget av Marie og Bernhard Svensen og Alma Morberg hadde butikken som vises. Bildet er da vel ca. fra 1907- 1908. Ser man nøye etter i høyre side bak grantrærne, skimtes gavel på Bjerknes, 37/25, bygget i 1905.

Mvh Jan

Takk for innspillet, Jan!
Redaktøren den gang hadde vel et noe mer tøyelig syn på begrepet» ca».
Red.

Høstmøtet

Vi avholdt et medlemsmøte på KM 10.oktober. Foredragsholder var Per W.Schulze, og emnet: «Postkortets historie og postkortet som kulturbærer».

Det var et veldig interessant foredrag, og et godt fremmøte med 35 personer inkl.foredragsholder.

Per W.Schulze er leder av foreningen Norske Postkortsamlere med ca.900 medlemmer og holder til i Oslo. Leder Per W. Schulze besitter en privat samling av postkort på 70.000 kort! Det er også en tilsvarende forening i Bergen: «Postkortsamlere vest» med ca.300 medlemmer.

Kort, brukt som reklame, kom for ca.200 år siden da papir ble allment tatt i bruk, og startet opprinnelig i Tyskland. Postkort kom noe senere.

I 1843 kom første gang ut julekort, og det var i England. I 1883 kom julekort ut for første gang i Norge.

I 1890 kom et såkalt overrekningskort fra et firma Beier i Bergen.

Første frimerke kom ut i England i 1840, i Norge første gang i 1850. I førstningen måtte mottaker betale porto, senere ble det bestemt at avsender skulle betale portoen. Uvisst i hvilket år dette ble innført.

I siste del av 1800 tallet og oppover i 1900 tallet ble det sendt mye postkort og overrekningskort fra det norske Amerika til gamlelandet.

Tore Morberg

Klipp fra styremøter

- Vi har fått, som en gave til RH, et maleri av et skutebilde, jakten «Da Capo». Gaven er gitt av Terje Thorkildsen fra Svelvik.
- Fra Bjarne Bjørk, Hyggen, har RH mottatt flere gamle bibler som en gave.
- Det er bestemt anskaffet en sittebenk til bruk på Gjellumstua, Hernestangen. Kostnaden dekkes av Hans Graff's minnefond. På benken vil det bli montert en minneplate i messing over Hans Graff.
- En del av våre renteinntekter vil bli overført Hans Graff's minnefond, slik at fondet opprettholdes.
- I forbindelse med omregulering av eiendommer i Nærnes, er det en mulighet for omlegging av Kyststien i Nærnes. Saken følges opp av Kåre og Harald Melvold.
Kåre orienterte om møte som er avholdt i plangruppa i kommunen vedrørende grunnlovsjubileet som avholdes i 2. februar 2014 på Høyenhall. Terje Martinsen har sagt seg villig til å bidra med et innlegg for RH.